

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 10 Temmuz 2015
Sayı : 79

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İbadet Yerlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Av. Muharrem ERKEK
Çanakkale Milletvekili

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK LİĞİ
10 Temmuz 2015
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
10 Temmuz 2015
No: 7593

GEREKÇE:

1982 Anayasası'nın 90. maddesinin son fıkrasında: "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır." hükmü yer almaktadır.

Ülkemizin de taraf olduğu uluslararası nitelikte temel hak ve özgürlüklere ilişkin hukuki metinlerden Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarihinde kabul ettiği İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 18. maddesi açıkça şu düzenlemeyi yapmıştır:

“Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır.

Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir.”

Yine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 25 Kasım 1981 tarihinde kabul ettiği “Din veya İnanca Dayalı Her Türlü Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılığın Kaldırılması Bildirisi”nin 6. maddesindeki düzenleme şöyledir:

“Bu Bildirgenin 1. maddesi uyarınca ve 1. maddesinin 3. fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, düşünce, vicdan, din ya da inanç özgürlüğü hakkı ötekilerin yanısıra,

a. Bir din ya da inancın gerekleri uyarınca ibadet ya da toplanma ve bu amaçla ibadet yerleri kurma ve koruma;

b. Uygun yardım ve insancıl amaçlı kurumlar kurma ve koruma;

c. Bir din ya da inancın tören ya da törelerine ilişkin araç ya da gereçleri yeterli ölçüde yapma, edinme ya da kullanma;

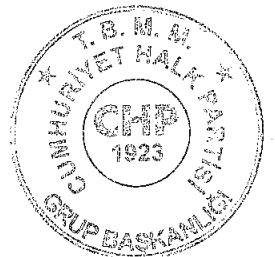
d. Bu alanlarda ilgili metinleri yazma, yayınlama ve yayma;

e. Bir din ya da inancı bu amaçlara uygun yerlerde öğretme;

f. Bireylerden ve kurumlardan gönüllü maddi ya da başka yardımlar isteme ya da alım;

g. Herhangi bir din ya da inancın ve standartlarının öngördüğü uygun liderleri yetiştirme, atama, seçme ya da yerini alacak olanı belirleme;

h. Dinin ya da inancın kuralları uyarınca tatil günlerine uyma ve bayram ve törenleri kutlama;

i. Din ve inanç konularında ulusal ve Uluslararası düzeylerde bireylerle ve topluluklarla iletişim kurma ve sürdürme özgürlüklerini içerir.”

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme ya da bilinen ismiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin “Düşünce, Vicdan ve Din Özgürlüğü” başlıklı 9. maddesi şöyledir:

“1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, açıkça veya özel tarzda ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir.

2. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, ancak kamu güvenliğinin, kamu düzenin, genel sağlığın veya ahlakın, ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu tedbirlerle ve yasayla sınırlanabilir.”

Yalnızca uluslararası hukuki metinlere değil, 1982 Anayasası'nda da benzer düzenlemeleri görmek olanaklıdır. Anayasanın 10. maddesi “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” diyerek yasa önünde eşitliği hükme bağlamıştır.

Yine Anayasanın 24. maddesi ile de din ve inanç özgürlüğü konusu düzenlenmiş ve “Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dinî âyin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.” hükmü getirilmiştir.

Hem uluslararası sözleşmeler hem de 1982 Anayasası'nda din, vicdan ve inanç özgürlüğüne dönük yapılan düzenlemelere rağmen, ülkemizdeki uygulamada aksaklıklar olduğu kamuoyunca bilinmektedir. Özellikle ülkemizdeki Alevilerin, kendi ibadet yerleri olan “Cemevleri”nin yasal statülerinin olmaması nedeniyle inanç ve ibadetlerini yaşamaları konusunda 21. yüzyılda olmamıza rağmen hâlâ ciddi sıkıntıları sürmektedir.

Alevi yurttaşlarımızın inanç ve ibadetlerini yaşamalarına ilişkin mevcut sorunları uluslararası kuruluşların gündemine alınarak tartışılmakta, Avrupa Birliği (AB) İlerleme Raporlarında ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında bu sorunlar

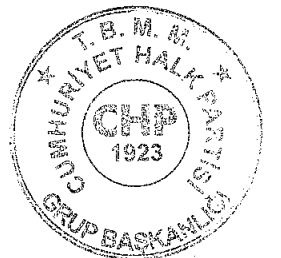

Ülkemizin altına imza attığı uluslararası sözleşmelerle korunan “din ve inanç hürriyeti hakkının” ihlali olarak görülmektedir. Bu durum ülkemizin uluslararası arenada imajına ciddi zararlar vermektedir.

Alevi yurttaşlarımızın inanç ve ibadetlerini yerine getirdiği Cemevlerinin bir ibadet yeri olarak tanınmaması; Anayasanın gerek 24. maddesine ve gerekse 90. maddesine aykırı olduğu gibi, i hukukumuzun üstünde yer alan insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelere de aykırıdır. Cemevlerinin yasal statüsünün belirlenmesi yoluyla yaşanan sorunlarına çözüm getirilmesi ve mevzuatımızda yer alan ve içeriği muğlak olan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagogların” anlaşılması yoluyla muğlaklığın giderilmesi zarureti doğmuştur.

Mevzuatımızda bugüne kadar yapılan düzenlemelerde “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadeleri bir açıklık taşımadığı için Alevilerin ibadet yeri olan Cemevlerinin idare tarafından bu statünün dışında tutulduğu görülmektedir. Uygulamada doğan bu sorunun önüne geçebilmek amacıyla İbadet Yerlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

Hazırlanan yasa teklifi ile mevzuatımızda yer alan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden; “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagogların” anlaşılması ve bu yolla kavram kargaşasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, yürürlükte bulunan tüzük ve yönetmeliklerde geçen “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadeleri, hazırlanan yasa teklifinin yasalaşmasından sonra, en geç 4 ay içinde “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagoglar” olarak değiştirerek, ülkemizin de onayladığı uluslararası sözleşmelerde yer alan “düşünce, vicdan ve din özgürlüğü” hakkının yaşama geçirilmesi ve Alevilerin yıllardır uğradığı mağduriyetin giderilmesi amaçlanmaktadır.

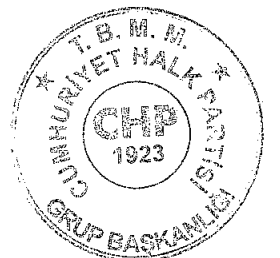
MADDE GEREKÇELERİ:

MADDE 1- Mevzuatımızda yer alan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinin muğlak olmasından dolayı; ülkemizde yaşayan Semavi dinlere mensup Müslüman, Hristiyan ve Musevilerin ibadet yerlerinin net olarak belirlenmesi için “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagogların” anlaşılması, bu yolla özellikle Alevi yurttaşların evrensel insan hakları hukuku doğrultusunda, inanç ve ibadetleri konusunda yaşadıkları sıkıntı ve mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 4 ay içinde yürürlükte olan tüzük ve yönetmeliklerde kanuna uygun gerekli değişikliklerin yapılarak mevzuat birliği sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

İBADET YERLERİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Geçmişten beri ülkemizde yaşayan Semavi dinlere mensup olanların inançları doğrultusunda ibadetlerini yerine getirdikleri mekanlar olan Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagoglar ibadethane olarak adlandırılır.

Yürürlükte bulunan mevzuatta yer alan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden; Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagoglar anlaşılır.

MADDE 2- Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 4 ay içinde yürürlükte olan tüzük ve yönetmeliklerde kanuna uygun gerekli değişiklikler yapılır.

MADDE 3- Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

